خراسان شمالی

روزنامه خراسان شمالی: گروه چهارم نشریات
روزنامه سیاسی،اقتصادی،فرهنگی،اجتماعی خراسان شمالی
یک شنبه ۱۷ شهریور ۱۳۹۸
۸ محرم ۱۴۴۱. شماره ۳۰۸۵

صاحب امتیاز: موسسه فرهنگی هنری خراسان
مدیر مسئول: محمد سعید احدیان
سردبیر: علی ولی‌زاده
دفترمرکزی: مشهد،بلوارشهیدصادقی(سازمان‌آب)

صندوق پستی: ۵۱۱-۹۱۷۳۵
تلفن: ۳۷۶۳۴۰۰۰-۰۵۱
نمابر دبیرخانه: ۳۷۶۲۴۳۹۵-۰۵۱
پیامک: ۲۰۰۰۹۹۹ چاپ: شهرچاپ‌خراسان

آدرس: بجنورد،خیابان طالقانی غربی،خیابان صمدیه لباف ۱۶،کوچه دوم،پلاک ۹
تلفن اشتراک: ۳۲۲۳۰۰۷۱
صندوق پستی: ۹۴۱۵۵/۱۴۷۷
دفترمرکزی پذیرش آگهی: ۳۲۲۴۵۰۰۵

تحریریه: ۳۲۲۴۷۲۲۲-۳۲۲۲۲۲۱۱
نمابر: ۳۲۲۴۷۲۲۳
مسئول تحریریه: ۳۲۲۳۰۰۲۸
تلفن و نمابر سرپرست: ۳۲۲۳۰۰۱۴

www.khorasannews.com email:bojnord@khorasannews.com

اذان ظهر ۱۲:۳۹ غروب آفتاب ۱۹:۰۰ اذان مغرب ۱۹:۱۹ اذان صبح فردا ۴:۴۹ طلوع آفتاب فردا ۶:۱۷

ادب و هنر

آتلیه هنر

با کلیشه «آتلیه هنر»، آثار هنرمندان را در قابی کوچک به تصویر می کشیم؛ آثاری که به دست توانای اهالی هنر نقش بسته است.

اثر: عکس

هنرمند: مهدی علیزاده

باز این چه شورش است که در خلق عالم است
باز این چه نوحه و چه عزا و چه ماتم است

با پیش کسوتان

یادنگاره هایی از صحنه نمایش

مرتضوی- کودکی که در تابستان ۱۳۲۸ پا در صحنه روزگار گذاشت خود صحنه گردان قهار تئاتر شد؛ «محمد مهنانی» درست در روزهای درس و مدرسه و به همت دبیر ادبیاتش «محمد تبریزی» در دنیای تئاتر قدم گذاشت و روزها و شب هایش را با آن گره زد. با این همه عطش نوشتن پیوند او را با دنیای تئاتر ناگسستنی کرد و او قلم به دست گرفت و در کنار بازیگری و کارگردانی، نمایشنامه نویسی را هم تجربه کرد. اگرچه سال ها از فعالیت او در عرصه تئاتر می گذرد اما از «منوچهر نیشابوری»، «قوپرانلو» و «محمد مشتاقی» به عنوان هنرمندان چیره دستی که روزگاری در کنار آن ها در استان به هنرنمایی می پرداخت، یاد می کند که حالا خبری از آن ها نیست. او خاطراتش را با یادآوری روزهایی که تئاتر را با تشکیل گروه هایی دنبال می کرد زنده و در این میان به فعالیت های معلمانش اشاره می کند و معتقد است: در آن دوران جامعه تئاتری و هنری از جایگاه اجتماعی خوبی برخوردار بود. حالا که بیش از ۵۰ دهه از فعالیت این هنرمند در عرصه تئاتر می گذرد، او به خوبی به تفاوت های جریان تئاتر در گذشته با امروز می پردازد و می گوید: بجنورد سابقه تاریخی قوی در عرصه تئاتر دارد و باید گفت تئاتر امروز خراسان شمالی ریشه در گذشته دارد. «مهنانی» معتقد است: با نگاه دولتی نمی توان موفق عمل کرد زیرا در تئاتر دولتی تا حدی آزادی عمل هنرمند در تولید اثر و اجرا گرفته می شود، بنابراین باید تئاتر را از حالت دولتی خارج کنیم، ضمن این که حمایت دولت را هم داشته باشیم. «مهنانی» که خود یکی از بانیان تئاتر کودک و نوجوان بوده خاطره روزی که نخستین کار کودک را در سال ۵۸ تولید کرد، مرور می کند و از استقبال خوب خانواده ها در جمعه برای به تماشا نشاندن فرزندان شان سخن می گوید که هنوز هم در ذهنش به خوبی باقی مانده است.

روایتی از هنر تعزیه

غربت میراث کهن

مرتضوی

تعزیه، جلوه ای از فرهنگ ایرانی و اسلامی و میراثی کهن و ارزشمند است.

تعزیه خوان ها و تعزیه گردان ها همیشه در تاریخ به دنبال این بودند تا با به نمایش گذاشتن وقایع حماسه کربلا طریقت حق جویی، شجاعت، ایثار و از خودگذشتگی شهدای دشت نینوا را در ذهن و خاطر مردم زنده نگه دارند و ارزش های انسانی را به نسل کنونی منتقل کنند.

به سراغ علاقه مندان و فعالان این عرصه رفتیم و از رهگذر تاریخ به بررسی نقش و جایگاه این هنر پرداختیم.

«قاسم مهرنیا» از این که در ادوار گذشته تعزیه خوانی در قالب ۳ هیئت وجود داشت و بعد از انقلاب گروه های تعزیه در بجنورد به فعالیت خود ادامه دادند، می گوید و تصریح می کند: امروزه اگرشاهد کم رنگ شدن این هنر هستیم به این دلیل است که تعزیه خوان ها اجرای این هنر را فقط به ماه محرم محدود کردند.

او ضمن انتقاد از این که عده ای به تعزیه به عنوان حرفه نگاه می کنند، این حرکت را پسندیده نمی داند و اضافه می کند: این اقدام موجب می شود حالت معنوی این هنر و اثرگذاری آن کم رنگ شود، در حالی که باید این آیین برگرفته از عشق باشد.

وی حمایت از تعزیه خوان ها را در شرایط فعلی ضرورتی انکار ناپذیر می داند و با توجه به این که ابزار و ادوات تعزیه خوانی در ارائه این گونه هنری بسیار موثر است، خواستار نگاه حمایتی مسئولان از این قشر می شود.

«مهرنیا» از این که در انتقال این هنر به جوان ها مشکل داریم و اگر جوان ها بیش از گذشته پای کار بیایند این هنر باز هم می تواند به کار خود ادامه دهد، برای مان می گوید و لازمه سامان دهی این قشر را آموزش عملی و مستمر می داند. این شاعر و پیر غلام اهل بیت (ع) از این که فعالان و علاقه مندان به تعزیه زندگی خود را وقف این هنر کردند، سخن می گوید و با توجه به تاثیرگذاری آن تخصیص بودجه در سطح کلان به انجمن را ضروری می داند تا شاهد رشد این هنر با توجه به سابقه خوب آن در استان باشیم.

او البته این نکته را هم متذکر می شود که بجنورد نسخه نویس های برجسته تعزیه را در گذشته داشت و تعزیه خوان های برجسته ای همچون میرزای شاهرودی از نسخ «ناطق بجنوردی» بهره می گرفتند.

یکی از فعالان هنر تعزیه هر چند جایگاه این هنر را در استان در بین مردم و علاقه مندان بسیار خوب می داند اما بر این باور است که بعد از ثبت تعزیه به عنوان میراث معنوی ایران در یونسکو متاسفانه اتفاقی در هنر تعزیه کشور رخ نداد و برخوردار نبودن از جایگاهی برای آموزش آکادمیک تعزیه مهم ترین معضل پیش روی این هنر است.

او با توجه به نقش و اهمیت جایگاه تعزیه و تاکید بر حفظ آن، محدود بودن این هنر به مناسبت ها و استقبال کم رنگ از آن و آشنایی نداشتن نسل امروز با اصول تعزیه، بر آموزش این هنر تاکید می کند و می گوید: افرادی می توانند مردم را پای اجرا نگه دارند که اهل فن باشند و به نظر می رسد روح و معنویت این هنر به نسل جوان منتقل نشده و این موضوع به این هنر آسیب جدی می رساند.

> **متاسفانه تقابل سنت و مدرنیته در قرن اخیر بسیاری از سنت های اصیل بومی، مذهبی و ملی ما را به حاشیه رانده که یکی از این سنت ها تعزیه خوانی است**

وی خواستار برداشته شدن گام های جدی در قالب برگزاری جشنواره ها، در کنار آموزش با حفظ مردمی بودن این هنر می شود و خاطرنشان می کند: با این اوصاف به نظر می رسد جای هنر در تعزیه خالی است.

یک کارشناس فرهنگی استان از این که خراسان شمالی یکی از مراکز مهم تعزیه خوانی و مرثیه گویی در کشور است و بر اساس مدارک موجود از جمله نسخه های شبیه خوانی، دست کم از دوره قاجار هیئت های مذهبی در تکایا، میادین و گذرگاه های شهری و روستایی استان در ایام محرم و صفر به تعزیه خوانی اقدام می کرده اند، سخن می گوید و می افزاید: متاسفانه تقابل سنت و مدرنیته در قرن اخیر بسیاری از سنت های اصیل بومی، مذهبی و ملی ما را به حاشیه رانده که یکی از این سنت ها تعزیه خوانی است.

«وحدتی» پیدایش رسانه های جمعی همچون رادیو و به ویژه تلویزیون و جدیدتر از این ها تکنولوژی فضای مجازی را در تغییر سلیقه و دگرگون کردن نظام فکری و رفتاری مردم تاثیرگذار می داند به گونه ای که سبب شده است هنرهای سنتی همچون تعزیه کمرنگ شود.

از نگاه این کارشناس فرهنگی،هنر تعزیه خوانی به دلیل سرشت قدسی و آمیختگی با حُب اهل بیت (ع) قدری کمتر از برخی رشته های هنری دیگر دستخوش تغییر شده و بیشتر اصالت خود را حفظ کرده است و توانسته حافظ و پاسدار گوشه‌هایی از موسیقی اصیل ایرانی هم باشد.

او البته این را هم متذکر می شود که در قیاس با دوره اوج و شکوه تعزیه خوانی در دوره قاجار، این هنر نمایشی و مذهبی، پایگاه اجتماعی و فرهنگی سابق خود را ندارد.

«وحدتی» تعزیه را هنر خودجوش مردمی می داند و معتقد است: برای حفاظت از آیین ها و مراسمی از این دست که اصولاً پایگاه مردمی دارند، بهتر است دولت و نهادهای رسمی به صورت غیرمستقیم حمایت کنند تا بر محتوای آن تاثیر نگذارد.

او البته این را هم می گوید: به دلیل این که یکی از کارکردهای فرهنگی مهم تعزیه، به تصویر کشیدن واقعه کربلا و انتقال پیام بزرگ عاشورا در ابعاد کلان است، بنابراین بدون حمایت دولت این کار دشوار و حمایت های معنوی از گردانندگان این مجالس و معرفی و آموزش درست شرکت کنندگان در این مراسم معنوی از وظایف دستگاه های فرهنگی است.

تازه های هنر

*«عبدالوهاب ملکی نیا» که فعالیت های گسترده ای را در عرصه مجسمه سازی انجام داده، این روزها مشغول ساخت تندیسی با عنوان «داستان صلح» در یکی از پارک های شهر بجنورد است که با بهره گیری از آجر کتابی را می سازد که چند کودک از سر و کول آن بالا می روند.

*«ذکریا شیرمحمدزاده» بازیگر و کارگردان استان، اثر نمایشی «غمی برای عطیه» را در دست تولید دارد؛ اثری با مضمون رئال اجتماعی که در مرحله خوانش و تمرین و قرار است به زودی در شیروان روی صحنه برود.

بربال خیال

دشت کربلا

خورشید هواخواه صفایت شده است
سیمرغ هوایی هوایت شده است
هر جای جهان که عاشق پاکی بود
دیوانه دشت کربلایت شده است

اباصلت رضوانی